

Čísla v algoritmech a programech

- 10^{26} Poloměr vesmíru
- 2651 studujících studentů MFF UK
- 3.142857... Ludolfovo číslo
- 10^{16} stáří vesmíru v sekundách **!!! budeme potřebovat !!!**
- 3 délka bakalářského studia na MFF UK v letech
- 36524 délka života stoletého člověka (ve dnech) (!)
- ...

Čísla v algoritmech a programech

=> pracujeme se dvěma typy čísel:

CELÁ

malý omezený rozsah
přesné hodnoty

REÁLNÁ

velký rozsah
přibližné hodnoty
neumíme representovat všechny hodnoty

typ **Integer**

HODNOTY

Celá čísla zobrazitelná v počítači

ROZSAH se může lišit v jednotlivých implementacích,
proto konstanta **MAXINT**, rozsah typu **Integer** je

-MAXINT . . +MAXINT

, typicky 2^{15} nebo 2^{31}

typ Integer - operace

OPERÁTORY TYPU NÁSOBENÍ

- * násobení
- div dělení
- mod zbytek po dělení
- / dělení s výsledkem typu real

OPERÁTORY TYPU SČÍTÁNÍ

- + sčítání
- odčítání

RELAČNÍ OPERÁTORY

=, <>, <, >, <=, >=

Celočíselné dělení a zbytek

$i \text{ div } j$ a $i \text{ mod } j$

je jasné, jaké hodnoty budou výsledkem, pro $i \geq 0, j > 0$

Mimo tento rozsah - raději vyzkoušet!

- ještě raději: se vyhnout!

Priorita operátorů

1. operace typu násobení

2. operace typu sčítání

3. relační operátory

V případě stejné priority - odleva.

typ Integer - funkce

ABS (x)   absolutní hodnota

SQR (x)   druhá mocnina

ODD (x)   x je liché

POZOR! POZOR! POZOR! POZOR!

Správná hodnota aritmetického výrazu je zaručena pouze tehdy, když jsou všechny argumenty i mezivýsledky hodnotami typu (integer)!

Kdyby MAXINT byl 1000:

600+500-400

(běhové kontroly)

Turbo/Borland/Free Pascal

integer   2B

shortint   1B

longint   4B

byte   1B

word   2B

typ **Real**

HODNOTY

Racionální čísla,
jen konečná množina,
výsledek je jen **APROXIMACE** správného výsledku.

VÝSLEDNÉ CHYBY záleží

na reprezentaci čísel
na řešené úloze
na zvoleném algoritmu.

Odhadem velikosti chyb se zabývá **NUMERICKÁ MATEMATIKA**.

typ Real - zápis konstant

HODNOTY

desetinná tečka a nepovinně číslice za ní
nepovinně exponent ve tvaru E<integer>

SEMILOGARITMICKÝ TVAR

0.3768

-326.21

1234.

0.03E-4

-10.583E60

POZOR! POZOR! POZOR! POZOR!

V paměti je jiná reprezentace
než desítkový zápis

=>

při vstupu a výstupu dochází
k zaokrouhlování!

POZOR! POZOR! POZOR! POZOR!

Co udělá program?

Poučení

Testovat reálná čísla
(vypočtená nebo načtená)
na rovnost nemusí mít dobrý smysl !

Místo toho:

```
if abs(koruny1-koruny2) < Epsilon  
    then
```

typ Real - operace

- * + - výsledek je typu Real,
je-li alespoň jeden z operandů
typu Real
- / výsledek je vždy typu Real

Takže $4 / 2$ je typu Real.

typ Real – funkce

ABS(x)

SQR(x)

SIN(x)

ARCTAN(x)

EXP(x)

TRUNC(x)

SQRT(x)

COS(x)

LN(x)

ROUND(x) rozsah

Složitost algoritmů

potřeba ČASU, PAMĚTI...

Jak ji měřit?

- . NE absolutně
- . NE pro konečně mnoho úloh

Raději:

„Co se stane, když se velikost úlohy zdvojnásobí?“

Složitost algoritmů

Formálně:

N ..... velikost úlohy

$f(N)$ .... spotřeba (času nebo paměti)

- . v nejhorším případě
- . v průměrném případě

Složitost algoritmů

Definice:

Funkce g je $O(f)$

když

$$\exists m_0, C$$
$$\forall n > m_0: g(n) \leq C \cdot f(n)$$

Složitost algoritmů - Příklad

```
var x,i,N,Sum: integer;
```

```
begin
```

```
  read( N );
```

```
  Sum := 0;
```

```
  i := 1;
```

```
  while i <= N do
```

```
  begin
```

```
    read( x );
```

```
    Sum := Sum + x;   i := i+1;
```

```
  end;
```

```
  writeln( Sum / N )
```

```
end
```

časová složitost $O(N)$

Složitost algoritmů - Příklady

složitost	1 sekunda	1 hodina	1000 hodin
n	1	3.600	3.600.000
$n \log n$	1	568	278.000
n^2	1	60	1.897
n^3	1	15	153
2^n	1	12	22

POZOR! POZOR! POZOR! POZOR!

**Složitost neříká (skoro) nic
o konkrétním případě!**

Příklad:

algoritmus	složitost
A1	$1000 n$
A2	$100 n \log n$
A3	$10 n^2$
A4	n^3
A5	2^n

? Který algoritmus je nejrychlejší?

N	nejrychlejší algoritmus
2..9	A5
10..35	A3
36..22026	A2
22027..	A1

